

R E C E N Z I J A
2011 03 14

Vykstant Lietuvos ūkio transformacijai, draudimo reikšmė sparčiai didėja. Draudimas atlieka svarbų vaidmenį Lietuvos ekonomikoje bei šalies socialinio stabilumo srityje. Tiek verslo atstovams, tiek paprastiems gyventojams tenka labiau gilintis į apsaugos nuo nesėkmės (draudimo) subtilybės, o draudikų atstovams į specifinius klientų poreikius ir galimas rizikas. Todėl Aleksandro Lezgovko parengta mokomoji knyga „*Draudimo ekonomikos pagrindai*“ aukštosioms mokykloms yra be abejonės labai reikalingas leidinys supažindinantis būsimuosius verslininkus ir draudimo produktų pirkėjus bei pardavėjus su draudimo specifika ir ypatumais. Recenzuojama mokomoji knyga yra pirmoji rimta tokio tipo knyga lietuvių kalba šios srities literatūroje, be to, svarbu, kad toks darbas pasirodė dabar, kai pagrindiniais draudimo klausimais jau yra literatūros. Manau, kad be abejonės, ši mokomoji knyga bus vertinga paspirtis, norintiems pasisemti naujų žinių ir naudingos informacijos iš draudimo srities.

Knygoje „*Draudimo ekonomikos pagrindai*“ gana logiškai ir aiškiai išdėstytos pagrindinės temos, kurios, recenzento nuomone atskleidžia draudimo ekonomikos esmę ir funkcijas, leidžia nuodugniau pažinti rizikos pagrindinius elementus bei draudiminės rizikos valdymo instrumentus. Pavyzdžiui, vienu iš žinomiausių draudžiamosios rizikos finansavimo metodų draudime yra franšizės (išskaitos) taikymas. Tai paties draudėjo dalyvavimas atlyginant nuostolius. Šioje mokymo priemonėje atskleisti bei paaiškinti draudimo veiklos metu atsirandantys santykiai tarp draudimo įmonių, draudimo tarpininkų ir draudėjų, nes vis didėjant draudimo įmonių skaičiui yra labai sudėtinga pasirinkti tokią draudimo apsaugą, kuri yra tinkamiausia konkrečiu atveju ir konkrečiam draudėjui. Be to, didėjant draudimo produktų pasiūlai, plečiantis draudžiamų sričių įvairovei atsirado draudimo tarpininkų profesija, nes tik jie, susipažinę su draudimo įmonių siūlomais produktais, gali padėti išrinkti optimalią draudimo apsaugą. Knygoje aiškiai ir paprastai pateiktas draudimo veiklos skirstymas pagal veiklos sferas, šakas, rūšis, porūšius ir būdus. Skyriuje „Draudimo sutartis“ aprašyta ne tik draudimo sutarties samprata, bet ir patogiai, lentelių pavidalu išdėstyti teisiniai draudimo sutarties požymiai, elementai ir sąlygos. „Ne gyvybės draudimas“ skyriuje pateikti ne tik ne gyvybės draudimo produktų skirstymas pagal draudžiamąjį objektą, turto draudimo skirstymai pagal subjektą, bet ir išsamūs kiekvieno produkto aprašymai. Pavyzdžiui, išsamiai aprašytas jūrinių rizikų draudimas: istorija, rizikų skirstymas, pagrindiniai draudimo objektai: laivo Kasko draudimas, Kargo (važtos) draudimas ir gabenamo krovinio vertė – frachto draudimas (angl. *freight*). Taip pat pateiktas bendrosios avarijos institutas, kuris yra vienas sudėtingiausių jūrų draudimo teisėje.

Naujoviškai pateikta informaciją apie teisinių išlaidų draudimo produktus: eismo teisinių išlaidų draudimą, asmens (šeimos) ir/arba profesinės veiklos teisinių išlaidų draudimą, įmonės teisinių išlaidų bei žemės ūkio teisinių išlaidų draudimus. Trumpai ir aiškiai aprašyti dar gana nauji ir mažai paplitę Lietuvoje civilinės atsakomybės draudimo produktai, tokie, kaip produkto gamintojo ar paslaugos teikėjo civilinės atsakomybės draudimas ir Juridinių asmenų civilinės atsakomybės draudimas (angl. *directors & officers liability*). Skyriuje „Gyvybės draudimas“ išsamiai pateikta ne tik gyvybės draudimo klasifikacija, rūšys ir produktų aprašymas, bet ir kas svarbiausia – gyvybės draudimo išskirtiniai bruožai, tame tarpe ir mokesčių lengvatos suteikimo gyventojams skaičiavimo mechanizmas. „Perdraudimo ekonominio reguliavimo“ skyriuje aiškiai parodyti draudėjo, draudiko ir perdraudiko tarpusavio ekonominiai ryšiai bei rizikos priėmimo-perdavimo procesai, perdraudimo atsiradimo istorija, esmė ir funkcijos ir kas yra itin svarbu nauja rūšys – finansinis perdraudimas, kuri atsirado praėjusio šimtmečio pabaigoje ir kuri tik netiesiogiai susijusi su pirminio draudimo įmonės draudimo veikla. Šio perdraudimo metu yra sumažinama ar eliminuojama su investiciniu nuosavu ar skolintu kapitalu susijusi rizika, tai finansinių rezultatų išlyginimo mechanizmas su draudiminės techninės rizikos ribotu perdavimu. Skyriuje „Draudimo įmonės finansai“ pateikta informacija ne tik apie draudimo įmonės rezervų (techninių atidėjinių) sudarymo mechanizmą, investicijas bei mokumo vertinimą, bet ir apie pagrindinį draudimo įmonės pajamų šaltinį – draudimo įmoką, jos esmę, skirstymą, draudimo tarifo kalkuliacijos mechanizmą. „Draudimo kompanijų patikimumo“ skyriuje aprašyti reitingo esmė, klasės, variantai ir pagrindinis reitingo uždavinys – pranešti draudimo paslaugų vartotojams objektyvią suprantamą informaciją apie draudimo įmonės veiklą itin glaustai. Reitingas padeda žmonėms susiorientuoti draudimo rinkoje, susigaudyti, „kas yra kas“. Be to, patikimumo reitingas svarbus įvairioms valdžios įstaigoms, žinyboms, finansų ir pramonės įmonėms, organizuojančioms sandėrius su draudimo kompanijomis draudžiant tam tikras rizikas.

Viso knygą sudaro 11 skyrių, kurių tematika pritaikyta aukštosios universitetinės mokyklos draudimo ekonomikos kurso studijoms: knygos tikslai atitinka studijų programos ir modulio tikslus, o turinys aktualus būsimiesiems ekonomikos specialistams.

Knygoje, šalia teorinių teiginių, paremtų užsienio literatūra, randame ir Lietuvos statistiniais, faktiniais duomenimis paremtų pavyzdžių. Gerai sukonstruotos savarankiško darbo užduočių dalys bei literatūra tolesnėms studijoms. Autorė išradingai panaudoja įvairius literatūros šaltinius, tame tarpe ir interneto medžiagą, ją adaptuodama, apjungdama bei nurodydama kuriuo adresu galima plačiau savarankiškai paskaityti apie vienus ar kitus draudimo teorijos aspektus. Tikėtina, kad būsimiesiems bakalaurams bus naudinga ir malonu mokytis draudimo ekonomikos, analizuojant draudimo rinkos struktūrą, gyvybės ir ne gyvybės draudimo rūšys, perdraudimo ekonominį reguliavimą, skaitant apie žinomiausius pasaulinės draudimo istorijos faktus bei

draudimo svarbą ir naudą žmogui.

Atskirai norėčiau pažymėti draudimo sąvokų žodyno naujumą ir informatyvumą. Į žodyną yra įtrauktos ne tik pagrindinės draudimo sąvokos, bet ir trumpos istorinės pažymos, pavyzdžiui apie *Lloyd'o* draudimo rinkos atsiradimą bei nekasdieninių draudimo produktų trumpus pristatymus, pavyzdžiui Bankinių rizikų draudimas (angl. *Bankers Blanket Bond*) arba Paskolos gavėjo gyvybės draudimas (angl. *credit life insurance*). Svarbu paminėti, kad šiuo žodynu gali naudotis ne tik studijuojantis draudimą studentai, bet ir asmenys dirbantys šioje sferoje, nes tokio žodyno analogų Lietuvoje dar nėra.

Visumoje Aleksandro Lezgovko mokomoji knyga parengta profesionaliai, jame glaudžiai ir logiškai išdėstyti pagrindiniai draudimo rinkos finansiniai elementai. Nėra abejones, kad knyga yra labai reikalinga, savalaike ir bus populiari akademinės visuomenės tarpe.

doc., dr. Rūta Urbanskienė